

Magyarország Alkotmánybírósága

Budapest

Donáti utca 35-45.
1015

a Fővárosi Törvényszék útján

Tisztelt Alkotmánybíróság!

FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK GAZDASÁGI KOLLÉGIUMA 13.	
FŐLAJSTROMSZÁM	KEZDŐIRATON
Postán / Gyűjtőládába / Személyesen / E-mailen / Faxon	
Érkezett:	2020 DEC 28.
PÉLDÁNY:	IV.
MELLEKLET:	12. KÖZTÜK:
FŐLAJSTROMSZÁM:	12212
UTÓIRATON:	

Alulírott [REDACTED] mint indítványozó (a továbbiakban: „indítványozó”) – kívül jegyzett és jelen alkotmányjogi panaszhoz mellékelte meghatalmazással igazolt jogi képviselőm útján (lásd I/1. számú melléklet) – Magyarország Alaptörvényének 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 43. § (1) bekezdésének alkalmazásával **semmisítse meg** az eljárás során hozott bírósági ítéleteket, így tételesen:

- a Fővárosi Törvényszék 34.G.42.212/2015/181. számú ítéletét („Elsőfokú Ítélet”, I/2. számú melléklet)

valamint

- a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.601/2019/16. számú ítéletét („Másodfokú Ítélet”, I/3. számú melléklet)

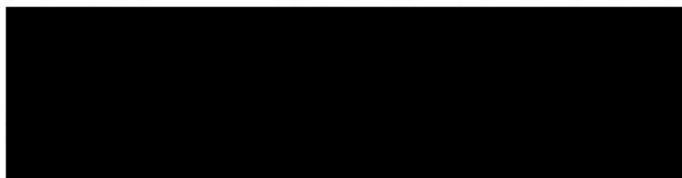
továbbá

- a Kúria Gfv.VII.30.135/2020/12. számú ítéletét („Kúria Ítélete”, I/4. számú melléklet),

mivel ezek sértik az Indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikke szerint tulajdonhoz való jogát, és ezzel összefüggésben az Alaptörvény XXIV. cikke szerinti tisztességes ügyintézéshez és kártérítéshez valamint ezekkel összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által védett tisztességes eljáráshoz, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti hatékony jogorvoslathoz fűződő jogát, és ezért azok **alaptörvény-ellenesek**.

Kérem továbbá az Abtv. 52. § (5) bekezdése alapján az **Indítványozó adatainak zártan történő kezelését**.

Kérem továbbá az első fokon eljáró **Fővárosi Törvényszéket**, hogy az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján a Kúriának – mint felülvizsgálati bíróságnak – az alkotmányjogi panasszal támadott ítélete **végrehajtását az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig függessze fel**. Ennek hiányában kérem, hogy az **Alkotmánybíróság** az Abtv. 61. § (1) bekezdése

G.B.
(11.23.)

alapján hívja fel a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére a **Fővárosi Törvényszéket**.

Indokolás

1. Az alábbiakban részletesen bemutatjuk, hogy

- Az Indítványozó jelentős értékben fektetett be Magyarországon optikai kábelek kiépítésébe, melynek gyümölcseit ugyanakkor nem tudta élvezni, mert ehhez a magyar hatóságok jogellenes és felróható magatartásukkal és az Alaptörvénybe ütköző módon nem adták időben meg a szükséges használatbavételi engedélyeket, és ezzel korlátozták az Indítványozó komoly vagyoni értékű befektetésének hasznosítását, ami a tulajdonhoz való jog sérelmével járt. A szükséges használatbavételi engedélyek kiadásának elmaradása nem csak jogellenes volt, hanem megszegte egyben az Alaptörvény XXIV. cikke szerinti ésszerű határidőn belüli és tisztességes ügyintézés követelményét is.
- Az Alaptörvény XXIV. cikke (2) bekezdése szerint erre az esetre a jogellenesen okozott kár megtérítését írja elő. Ezt ugyanakkor a hatóságok és az igénybe vett jogorvoslati eljárásokban a bíróságok az Alaptörvénybe ütköző módon korlátozták, amely sérti a tisztességes eljáráshoz valamint a hatékony jogorvoslathoz fűződő az Alaptörvény XXVIII. cikkében garantált jogot, illetve az eljárás során felmerülő uniós jogi kérdést az Európai Bíróságnak nem terjesztették elő, amivel megsértették a törvényes bíróhoz való jogot is.
- Mindezek együttesen az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt egyezmény („**Egyezmény**” vagy „**EEJE**”) 6. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz, 13. cikke szerinti hatékony jogorvoslathoz való jog valamint az Egyezmény első kiegészítő jegyzőkönyvének első cikke szerinti tulajdonhoz való jog sérelmével is jártak.

2. Az Indítványozó a tényállás bemutatása során - az érthetőség és a transzparencia érdekében - igyekszik a számos hatósági és bírósági fórumot megjárta ügyben az alkotmányjogilag releváns elemekre koncentrálni. Mindemellett, amennyiben a Tisztelt Alkotmánybíróságnak bármely részlet tekintetében további információra lenne szüksége, az Indítványozó készséggel áll e tekintetben rendelkezésre, és átad minden a birtokában lévő dokumentumot.

I. **Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló tényállás**

A. A befektetés megghiúsulása az elhúzódoó használatbavételi engedélyezés miatt

3. Az Indítványozó [REDACTED] jogelődje, a [REDACTED] a Pozsony-Budapest-Bécs-München-Frankfurt útvonalon haladó és Nyugat-Európában már kiépült optikai kábel távközlési nyomvonal magyarországi szakaszának M1-M15 autópálya mentén történő megépítésével be kívánt fektetni az európai optikai gyűrű magyarországi szakaszába. A megépített szakaszt a projekt elkészültét követően bérbe kívánta adni magyar, illetve külföldi távközlési szolgáltatók számára és/vagy a befektető társaságot más befektetők számára kívánta értékesíteni.

4. Ennek érdekében az Indítványozó többségi tulajdonával alapított Kft. a továbbiakban: [REDAKT] és a jelen alkotmánybírósági panasszal támadott eljárás I.r. alperesének jogelődje, az Állami Autópálya Kezelő Részvénytársaság (Székhely: H-1036 Budapest, Lajos utca 74-76. Cégjegyzékszám: 01-10-043108; a továbbiakban: „Bérbeadó” vagy „ÁAK”) 2000. [REDAKT] megállapodást kötött távközlési nyomvonal biztosítására, melyet 2001. január 16-án, valamint 2003. augusztus 1-jén módosítottak (a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt megállapodás a továbbiakban: „Megállapodás”, a Megállapodás a 2003. augusztusi módosítással együtt I/4 számú melléklet).
5. A Megállapodásban a Felek többek között rögzítették, hogy
- A Bérbeadó közútkezelői és vagyonkezelői joggal rendelkezik az állami tulajdonú területeken (M1 autópálya és M15 autóút), ahol a Megállapodás 2.1 pontja szerinti Nyomvonal megépítésre kerül.
 - E területeken a Bérbeadó távközlési célokra kizárólag a Megállapodás 2.1 pontja szerinti, 16 darab, minimum 40-es átmérőjű HDPE csőből álló Nyomvonal létesítése, üzemeltetése, hasznosítása, fenntartása, karbantartása céljából és érdekében bérleti jogot biztosít a [REDAKT] azokra a területekre, amelyeken a Nyomvonal létesítésre kerül.¹
 - A bérleti jogot a Bérbeadó 26 éves határozott időtartamra biztosította.²
 - A Megállapodás szerint a 16 db lefektetett védőcsőből 14 db védőcső az épített [REDAKT] illetve engedélyezés folytán az [REDAKT] 2 db védőcső pedig az I. rendű alperes jogelődje, az ÁAK tulajdonába kerül,³ melyet a felek a Megállapodás 2003. augusztusi módosításával „Autópálya Optikai Hálózat”-nak neveztek el.
 - A Megállapodás módosított 9.3. e) pontja szerint a [REDAKT] az Autópálya Optikai Hálózatot a szerződésmódosításban meghatározott határidőn belül használatbavételi engedély nélkül bocsátja a Bérbeadó rendelkezésére. Ha a [REDAKT] a tulajdonában lévő (al)építményekre használatbavételi engedélyt kér, akkor köteles arra, hogy az Autópálya Optikai Hálózatra is megkérje a használatbavételi engedélyt.⁴
6. 2001 és 2003 között az optikai védőcső hálózat elkészült a korábban meghozott építési engedélyben foglaltaknak megfelelően. A [REDAKT] 2003. november 26. napján kelt megállapodással az M1-M15 autópálya mellett létesült távközlési nyomvonalon a 2 db védőcsövet az ÁAK részére átadta. A [REDAKT] teljes mértékben teljesítette a Megállapodásban foglalt kötelezettségeit az ÁAK részére, aki az Autópálya Optikai Hálózatot birtokba és használatba vette.
7. A [REDAKT] az [REDAKT] 2003. december 9-én kötött Engedélyezési és Tartozásátvállalási Szerződéssel valamennyi jogot és kötelezettséget engedélyezett, illetve átruházott az [REDAKT]-re (I/6 számú melléklet). Az engedélyezés folytán az ÁAK-kal kötött megállapodás szerinti jogok és kötelezettségek alanyává az [REDAKT]
8. Az [REDAKT] megkísérelte értékesíteni a kiépített hálózatot, amelynek két módja lehetséges:

¹ Megállapodás 1. és 2.1 pontjai.

² Megállapodás, 2.3. pont.

³ Megállapodás 9.3. a) és 12.1.1 pontjai.

⁴ Megállapodás, 9.3. e) pont.

- valamennyi cső eladása: Ez a jelen esetben működésképtelen forma volt, mert a csövek eladása mellett szükség lett volna a bérleti jog átruházására is. Figyelemmel az ÁAK rosszhiszemű és rendeltetésellenes, a használatbavételi engedélyezési eljárás során tanúsított magatartására, nagy valószínűséggel az ÁAK a bérleti jog átruházásához sem járult volna hozzá, ezzel is ellehetetlenítve a projektet.
- az üzletrész eladása: Tekintettel arra, hogy az [REDACTED] egy projekt cég volt, minden vevő számára ez a megoldás tűnt a legmegfelelőbbnek a hálózat hasznosítására. Ehhez azonban szükség volt arra is, hogy az építési engedély alapján elkészült optikai védőcső hálózatra a hatóság kiadja a használatbavételi engedélyt.

9. [REDACTED] 2010. április 2. napján használatbavételi engedély iránti kérelmet nyújtott be a jelen alkotmánybírósági panasszal támadott eljárás II.r. alperese jogelődjéhez, a Nemzeti Hírközlési Hatóság Hivatalához az M1-M15 autópálya melletti optikai gerinchálózatra, amely 6 nappal később, 2010. április 8. napján megadta a használatbavételi engedélyt az elektronikus hírközlési optikai hálózatra, mint elektronikus hírközlési építményre.

10. A határozattal szemben az ÁAK 2010. április 23. napján fellebbezést terjesztett elő.

A fellebbezés indokolása szerint a Megállapodás megkötésekor az ÁAK az M1 és M15 autópályák vagyonkezelőjeként és közútkezelőjeként járt el, azonban 2006. január 31. napjától az ÁAK vagyonkezelői jogosultsága jogszabályi rendelkezések folytán megszűnt. Az ÁAK már csak az M1 és M15 autópályák közútkezelőjeként tud hozzájárulást adni, de csak akkor, ha az M1 és M15 autópályák, mint a használatbavételi engedéllyel érintett hírközlési építményeknek helyet biztosító létesítmény és az abban lévő gerinchálózat tulajdonosa és/vagy vagyonkezelője is hozzájárul a használatbavételi engedélyhez.

11. Az ÁAK fellebbezésére tekintettel a Nemzeti Hírközlési Hatóság Hivatala Általános Felügyeleti Igazgatósága 2010. júniusában hiánypótlási felhívást bocsátott ki azzal, hogy a kérelmező csatolja be az Állami Autópálya Kezelő Zrt., mint közútkezelő közútkezelői hozzájárulását, valamint a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt., mint keresztező közmű (közút) tulajdonosának hozzájárulását. Az [REDACTED] megkereste az MNV-t és az ÁAK-t, de határidőben egyikük sem nyilatkozott, így a vonatkozó eljárási szabályok szerint hozzájárulásuk megadottnak volt tekintendő.

12. A Nemzeti Hírközlési Hatóság Hivatala Általános Felügyeleti Igazgatósága 2010. július 29-én a használatbavételi engedélyt ismételten megadta az elektronikus hírközlési optikai hálózatra, mint elektronikus hírközlési építményre.

13. A használatbavételi engedéllyel szemben **az ÁAK ismét fellebbezést terjesztett elő** arra hivatkozva, hogy a közútkezelői hozzájárulás iránti kérelem hiányos volt, arra alapítva közútkezelői hozzájárulás nem adható, így azt megadottnak sem lehet tekinteni. Emellett azt is kifogásolta, hogy a vagyonkezelői hozzájárulás tekintetében – ellentétben azzal, amit korábbi fellebbezésében állított – nem az MNV Zrt. jogosult nyilatkozattételre, hanem a Közlekedésfejlesztési és Koordinációs Központ (a továbbiakban: „KKK”). Ezért az MNV Zrt. nyilatkozata nem pótolja a ténylegesen vagyonkezelői jogokat gyakorló KKK nyilatkozatát. Végül az ÁAK fellebbezésében azt is hangsúlyozta, hogy az [REDACTED] a létesítmény egészére, azaz mind a 16 védőcsőre kérte a használatbavételi engedélyt a Megállapodásban foglaltaknak megfelelően, ugyanakkor a kiadott engedély csak és kizárólag az [REDACTED] jogosította fel a védőcsövek használatára, míg az ÁAK megemlítsére sem került a határozatban.

14. Az ÁAK fellebbezésére tekintettel a másodfokú hatóság, a Nemzeti Hírközlési Hatóság Hivatala 2010. szeptember 10-én kelt határozatával az elsőfokú határozatot

megsemmisítette és az elsőfokú hatóságot új eljárásra kötelezte. Az [REDACTED] 2010. október 8. napján **harmadszor is kérelmezte a használatbavételi engedély kiadását**, majd hatósági hiánypótlásra pontosította kérelmét, és csak a saját 14 darab védőcsövére kérte az engedély megadását, annak ellenére, hogy eredetileg az ÁAK számára már átadott 2 darab védőcsőre is kérte a Megállapodásban foglaltaknak megfelelően a használatbavételi engedélyt. A hatósági hiánypótlás előzménye, hogy a jelen alkotmánybírósági panasszal támadott eljárás II. rendű alperese, a Nemzeti Hírközlési Hatóság Hivatala számára nem volt egyértelmű, hogy a kérelem az [REDACTED] csak a saját 14 darab védőcsövére, vagy az ÁAK által ekkor már üzemeltetett további 2 darab védőcsőre is kiterjed-e. Az [REDACTED] kifejtette, hogy az eljárás kiterjed mind a 16 darab védőcsőre, mert ez felel meg a Megállapodásnak, de az ÁAK ennek ellenkezőjét állította a hatósági eljárásban és tagadta, hogy a Megállapodásnak ez lett volna a tartalma.

15. **Az ÁAK a harmadik használatbavételi eljárásban – a korábbi eljárásokban képviselt álláspontjától eltérően – minden további feltétel nélkül megadta a közútkezelői hozzájárulást, nem bevárva, vagy feltételként szabva, hogy előbb a vagyionkezelői hozzájárulást szerezze be az [REDACTED] és annak birtokában kérjen közútkezelői hozzájárulást.**
16. **Mindezek ellenére a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: „NMHH”) Hivatala Mobil szolgáltatás felügyeleti osztálya 2011. április 15-én kelt határozatával a használatbavételi engedély megadására irányuló kérelmet nem várt módon elutasította.** A hatóság álláspontja szerint az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: „Eht.”) 188. § 12. pontja alapján az volt megállapítható, hogy a műtárgyak önmagukban a vezetékes és vezeték nélküli összeköttetések nélkül nem tekinthetők elektronikus hírközlési építménynek, csak azokkal együttesen, azokkal összefüggésben. A hatóság szerint így csak azon elektronikus hírközlési építmény tekinthető rendeltetésszerű használatra alkalmasnak, amely vezetékes, illetve vezeték nélküli összeköttetés és azzal összefüggő műtárgyak együtteséből áll, a műtárgy – jelen esetben az üres csőhálózat – önmagában, vezeték nélkül rendeltetésszerű használatra nem alkalmas, így rendeltetésszerű használatba nem vehető.
17. Ahogy az Indítványozó a bírósági eljárás során bemutatta, a **Nemzeti Hírközlési Hatóság Hivatalának** korábbi ezzel **ellentétes** egyértelmű **gyakorlata** alapján az elektronikus hírközlési építménynek nem volt része maga a hírközlési hálózat, tehát az elektronikus hírközlési célú alépítményi csőhálózatra minden további nélkül kiadható volt a használatbavételi engedély. A Nemzeti Hírközlési Hatóság Hivatala, illetve annak jogutódja, az NMHH ilyen engedélyt más kérelmezők számára korábban számos esetben aggálymentesen ki is adott, olyan feltételek mellett, mint amely miatt az [REDACTED] nek megtagadta az engedélyezést. Sőt, ugyanaz az ügyintéző, mint aki az [REDACTED] ügyeinél is eljár, készítette elő az [REDACTED] kérelmével azonos műszaki tartalom mellett az [REDACTED] határozatával ellentétes tartalmú, azaz engedélyező határozatot.
18. Sőt, amikor az [REDACTED] a hatóság követelményeit teljesítve megváltoztatta a műszaki tartalmat és behúzott egy rövid szakaszon az M1 autópálya 10+200 és 12+100 km szelvényei között az egyik védőcsőbe egy optikai kábelt, melynek végpontjait hírközlésre alkalmas eszközökkel látta el, ezáltal megfelelve az NMHH új álláspontjának, akkor éppen, hogy e változtatás miatt tagadta meg a hatóság a használatbavételi engedélyt. A hatóság ekkor arra a következtetésre jutott, hogy **az adott létesítménynek, mint jogszerűen létesített építménynek használatbavételi/fennmaradási engedéllyel kell rendelkeznie ahhoz, hogy abba [...] elektronikus hírközlési kábelt lehessen elhelyezni.** Ez alapján is **nyilvánvalóvá vált, hogy az NMHH nem járt el részrehajlás nélkül és tisztességes módon.**
19. Az NMHH-nak a 14 védőcsőre vonatkozó használatbavételi engedély kiadását elutasító határozatával szemben az [REDACTED] először fellebbezést terjesztett elő a döntés ellen,

majd bírósági felülvizsgálati eljárást kezdeményezett. Míg a Fővárosi Törvényszék a 2012. július 6-án kelt ítéletével a keresetet elutasított (I/7 számú melléklet), addig a **Kúria mint felülvizsgálati bíróság** a 2013. május 15-én kelt, Kfv.II.37.694/2012/6. számú végzésével a **Fővárosi Törvényszék ítéletét hatályon kívül helyezte** (I/8 számú melléklet), és az első fokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

20. A Kúria végzése folytán megismételt eljárásban a **Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság** 2014. február 27-én kelt 3.K.31871/2013/11 sz. ítéletével (I/9 számú melléklet) az NMHH Elnökhelyettesének **másodfokú határozatát az elsőfokú határozatra is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte.** A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletében rögzítette, hogy

„[a]lperes nem adta elfogadható és okszerű indokát annak, hogy miért tért el a korábbi eljárás során kialakított álláspontjától, illetve miért jelölt meg más elutasítási okot a korábbiakhoz képest. Alperes eljárása ezért súlyosan sértette a jogbiztonságnak a Ket. 1. § (2) – (3)-ében foglaltakkal is védeni kívánt elveit.” (kiemelés tőlünk)

21. Az NMHH az [redacted] részére a 2014. december 16-án kelt határozatával a **használatbavételi engedélyt megadta, amely 2015. január 21. napján vált jogerőssé és végrehajthatóvá.**
22. Amikor az [redacted] használatbavételi engedély iránti kérelmet terjesztett elő (2010 április), még bőven elegendő idő állt (volna) rendelkezésére, hogy – az engedély birtokában – a piacon szokásos hosszú távú (15 évre szóló) szerződéseket kössön, és ezáltal befektetéséhez hozzájusson. A Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt. és az NMHH (a jelen alkotmánybírósági panasszal támadott eljárás alperesei) ugyanakkor pontosan tudták, hogy a védőcsőhálózattal piacra lépni csak legalább 15 évi futamidő biztosításával lehet, ugyanakkor magatartásuk arra irányult, hogy az [redacted] hasznosítási lehetőségeit 15 év alá szorítsák, hogy ezáltal minél inkább megnehezítsék az [redacted] piacra lépését. Az Indítványozó a bírósági eljárás során számos olyan példát említett okiratokkal is alátámasztva, amikor az [redacted] értékesítésétől az Indítványozó azért esett el, mert a jelen alkotmánybírósági panasszal támadott eljárás alpereseinek károkozó magatartása következtében az Indítványozó még nem rendelkezett a szükséges használatbavételi engedéllyel.
23. Az Indítványozó jogelődje, a [redacted] 2014. szeptember 22-i hatállyal adásvételi szerződéssel az Indítványozóra ruházta át az [redacted] fennálló 100%-os részesedését megtestesítő üzletrészt, továbbá a [redacted] az Indítványozóra engedélyezte az [redacted] 100%-os üzletrész értékesítésének elmaradásából származó kártérítési igényét.

B. A megghiúsult befektetés miatti kártérítési igény

24. A fenti előzményekre tekintettel az Indítványozó 2015. július 7-én kártérítés megfizetési iránti keresetet terjesztett elő a Fővárosi Törvényszéken: a Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt. (az Állami Autópálya Kezelő Zrt. jogutódja) valamint a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság ellen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: „Ptk.”) 339. § (1) bek., illetve a 349. § (1) bek. alapján. Az elsőfokú eljárás során az Indítványozó részletesen ismertette, illetve okiratokkal alátámasztotta az alperesek használatbavételi engedélyezési eljárás során tanúsított egymásnak ellentmondó, rendeltetésellenes, visszaélészerű és jogellenes gyakorlatát, amellyel az

alperesek akadályozták, illetve késleltették a használatbavételi engedély kiadását. Ezen jogellenes és felróható alperesi magatartás eredménye az lett, hogy a Megállapodás szerinti 26 éves bérleti időből a beruházás megtérüléséhez minimálisan szükséges 15 évnél lényegesen rövidebb idő állt rendelkezésre a használatbavételi engedély kibocsátását követően. Következésképpen, alperesek rendeltetésellenes magatartásának következtében a védőcsőhálózat piaci hasznosítása ellehetetlenült, amelynek eredményeként az [REDAKT] cégértéke, és a felperes [REDAKT] ben lévő 100%-os részesedését megtestesítő üzletrész forgalmi értéke nullára csökkent. Felperes ezen kár egyetemleges megtérítésére kérte kötelezni alpereseket azzal, hogy a Törvényszék szükség esetén bírói mérlegeléssel általános kártérítést állapítson meg.

25. Az első fokon eljáró Törvényszék – a szakértői bizonyítással összefüggő súlyos eljárásjogi jogszabálysértésekkel lefolytatott eljárása eredményeként meghozott – Elsőfokú Ítéletével a felperes keresetét **a perbeli legitimáció (kereshetőségi jog) hiányára hivatkozással elutasította**, ugyanis a felperes által megjelölt **kárt ún. látszatkárnak minősítette**. Az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az üzletrész értékcsökkenése miatti kártérítés egynemű a társaságot ért kárral. Figyelemmel arra, hogy a felperes nem bizonyította, hogy az [REDAKT] kárától elkülönült kára keletkezett volna, a Törvényszék szerint az alperesek kártérítési felelőssége ezen oknál fogva nem állapítható meg. A Törvényszék továbbá kifejtette, hogy még abban az esetben is, ha a felperest megilletné a keresettel érvényesített jog az alperesekkel szemben, az Indítványozó keresetét akkor is el kellett volna utasítani tekintettel arra, hogy a kártérítési felelősség jogszabályi feltételei sem teljesültek.
26. Az Indítványozó felperes fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla (I/10 számú melléklet) – részben eltérő indokolással – az Elsőfokú Ítéletet helybenhagyta, és egyértelműen rögzítette, hogy a felperes kára **nem látszatkár**. Következésképpen, a másodfokú bíróság a jogerős ítéletében egyrészt kifejtette, hogy a Törvényszék kereshetőségi jog hiányára levont jogi következtetése téves, a felperes rendelkezik kereshetőségi joggal a perbeli kártérítési igény tekintetében. Ezen túl a másodfokú bíróság azt is egyértelművé tette, hogy téves az elsőfokú bíróság azon következtetése is, mely szerint a felperesi üzletrész értékének csökkenése ne eredményezne olyan önálló kárigényt, amelyet a felperes az adott esetben érvényesíthetne.
27. Ezen túl ugyanakkor a Fővárosi Ítéltábla érdemben helytállónak minősítette a Törvényszék azon megállapítását, hogy a kártérítési felelősség jogszabályi feltételei nem teljesültek, így a kereset elutasítandó. A Fővárosi Ítéltábla szerint a jogellenesség és a felróhatóság az alperesek terhére nem volt megállapítható. Következésképpen, a Fővárosi Ítéltábla nem vizsgálta a felperesi fellebbezésben részletesen kifejtett, a Törvényszék által elkövetett, és a kártérítési felelősség egyéb feltételeivel összefüggő anyagi jogi és az ügy érdemére kiható lényeges eljárásjogi jogszabálysértéseket.
28. A Fővárosi Ítéltábla ítélete ellen benyújtott felperesi felülvizsgálati kérelem alapján meghozott végzésében a **Kúria a Fővárosi Ítéltábla ítéletét hatályon kívül helyezte (I/11. számú melléklet)**, és egyértelműen rögzítette, hogy téves a jogerős ítélet azon megállapítása, mely szerint jogellenes és felróható magatartás egyik alperes tekintetében sem volt megállapítható. A Kúria azt is kimondta, hogy a Fővárosi Ítéltáblának – a kétfokú elbírálás követelményének biztosítása érdekében – állást kell foglalnia a szerződésen kívüli kártérítési felelősség egyéb feltételeinek megítéléről is.
29. A Fővárosi Ítéltábla a megismételt másodfokú eljárásban újból megvizsgálta, hogy (i) bekövetkezett-e a felperes által állított kár, és az jogi természetét tekintve valós kár vagy látszatkár; továbbá, hogy (ii) annak összege megállapítható-e; (iii) fennáll-e az okozati összefüggés a bekövetkezett kár és az alperesek magatartása között; illetve hogy (iv) megállapítható-e a kártérítési felelősség mértékét befolyásoló károsult közrehatás.

30. A Fővárosi Ítéletábrla a Másodfokú Ítéletben felülvizsgálta a korábbi, ítéletében foglalt látszatkárral kapcsolatos álláspontját, és annak ellentmondva akként foglalt állást, hogy

„a perbeli esetben a felperes által állított kár jogi természetét tekintve nem minősül olyan kárnak, amely a felperes jogelődjét az [REDACTED] gazdasági tevékenységétől függetlenül, közvetlenül érte volna, az állított kár látszatkár”.

31. A Fővárosi Ítéletábrla arra a következtetésre jutott, hogy a gazdasági társaság és a tag elkülönülő jogalanyisága fogalmilag kizárja a kétszeres igényérvényesítést, azaz, a tag a társasági vagyron károsodása miatt a társasági részesedés értékcsökkenése címén a nála felmerült kárt valós kárként nem érvényesítheti.

32. Emellett, a Fővárosi Ítéletábrla szerint a felperesi jogelőd üzletrész értékesítési kísérleteiből nem vonható le az a következtetés, mely szerint a felperes jogelődjét az [REDACTED] gazdasági tevékenységétől függetlenül, önállóan érte a kár, ugyanis az üzletrész értékesítés megghiúsulása miatti elmaradt haszon iránti felperesi igény sem tekinthető függetlennek az [REDACTED] gazdasági tevékenységétől. Ez utóbbi felperesi igény a Fővárosi Ítéletábrla szerint ugyanis kizárólag abból ered, hogy nem állt rendelkezésre az [REDACTED] gazdasági tevékenysége folytatásához, a védőcsőhálózat hasznosításához szükséges használatbavételi engedély. Ez a kár a Fővárosi Ítéletábrla szerint ugyanakkor az [REDACTED] kára, amit az [REDACTED] tulajdonosa, az Indítványozó nem érvényesíthet, vagyis ún. látszatkárról van szó.

33. A kár összegaszerűsége körében lefolytatott szakértői bizonyítással kapcsolatban a Fővárosi Ítéletábrla megállapította, hogy a Törvényszék lényeges eljárásí szabálysértést követett el, ennek azonban – pontosan a látszatkárra alapított érvelés miatt – a per érdemi elbírálására kihatása nem volt.

34. Ezzel az ítélettel szemben az Indítványozó felülvizsgálati kérelemmel élt (I/12 számú melléklet), amelyben részletesen bemutatta, hogy az ún. látszatkárra alapított érvelés hibás, ugyanis az Indítványozó a saját magánvagyonát érintő hátrány, az [REDACTED] ben fennálló üzletrésze elidegenítésének ellehetetlenülése, és ezáltal befektetésének elvesztése miatt érvényesíti kárterítési igényét, a látszatkáron alapuló érvelés contra legem jogértelmezésen alapul, továbbá nem egyeztethető össze az EU alapító szerződéseiben garantált alapszabadságokkal, sérti a Magyar Népköztársaság és az Osztrák Köztársaság között Budapestén, 1988. évi május hó 26. napján aláírt, a beruházások elősegítéséről és védelméről szóló Megállapodást (a továbbiakban: „Befektetés-védelmi Egyezmény”). Mindezekre tekintettel az Indítványozó előzetes döntéshozatalt is kezdeményezett.

35. A Kúria ugyanakkor a Másodfokú Ítéletet hatályában fenntartotta és arra az álláspontra helyezkedett, hogy a társaság egyedüli tagja a társaság értékében bekövetkezett kárt önállóan nem érvényesítheti, mert az ún. látszatkárként értékelendő. A Kúria elutasította az Indítványozó arra irányuló érvelését, mely szerint a „látszatkár” pusztán bírói gyakorlatban kialakult intézménye az uniós alapszabadságokba ütközik, és e tekintetben a Kúria az előzetes döntéshozatalt kezdeményező indítványt is elutasította, mivel annak ellenére minősítette az esetet tisztán belföldinek, hogy az Indítványozó osztrák illetőségű jogi személy. A Kúria szintén elutasította azt az érvet, hogy a vitatott befektetés a **Befektetés-védelmi Egyezmény** hatálya alá esne, és annak ellenére nem terjesztett elő előzetes döntéshozatalt iránti kérelmet, hogy a befektetés-védelmi egyezmények tekintetében a jelen alkotmányjogi panasszal támadott ítéletekhez vezető eljárás során az Európai Bíróság gyakorlatában komoly változás állt be.

II. Az alkotmányjogi panasz befogadhatósága

Jelen alkotmányjogi panasz teljesíti a befogadhatóság követelményeit.

36. A Tisztelt Alkotmánybíróság hatáskörét az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a és 43. §-ának (1) bekezdése alapozza meg.
37. A jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírósági döntések a következők:
- Fővárosi Törvényszék 34.G.42.212/2015/181. számú ítélete („Elsőfokú Ítélet”, I/2 számú melléklet)
- Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.601/2019/16. számú ítélete („Másodfokú Ítélet”, I/3 számú melléklet)
- Kúria Gfv.VII.30.135/2020/12. számú ítélete („Kúria Ítélete”, I/4 számú melléklet)
38. A jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírósági döntésekhez vezető eljárásokban az Indítványozó peres fél volt, az ítéletek közvetlenül kötelezettséget állapítanak meg rá nézve, így tehát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. § (2) bekezdése alapján az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezetnek tekintendő.
39. Az Indítványozó valamennyi jogorvoslati lehetőségét kimerítette, tehát az Indítványozó teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt feltételeket.
40. Az alkotmányjogi panaszt az Indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjeszti elő. Jogi képviselője a Kúria felülvizsgálati ítéletét 2020. október 20-án vette kézhez. Az ettől számított 60. nap 2020. december 20, ami vasárnapra esik, és ezért az azt követő első munkanap, vagyis 2020 december 21. az alkotmányjogi panasz előterjesztésének határideje.
41. Ahogy azt az alábbi III. pontban részletesen kifejtjük, a támadott ítéletek megsértették az Indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikke szerint tulajdonhoz való jogát, és ezzel összefüggésben az Alaptörvény XXIV. cikke szerinti tisztességes ügyintézéshez és kártérítéshez valamint ezekkel összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által védett tisztességes eljáráshoz, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti hatékony jogorvoslathoz fűződő az Alaptörvény E) cikk fényében értelmezendő jogát, figyelemmel az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt egyezmény (a továbbiakban: „**Egyezmény**”) 6. cikkének és 13. cikkének rendelkezéseire is.
42. Az Abtv. 29. §-a értelmében a jelen Indítványban állított alaptörvény-ellenesség a bírói döntést érdemben befolyásolta, annak hiányában ugyanis az Indítványozó keresetének helyt kellett volna adni.

III. Az Alaptörvényben biztosított jog megsértésnek részletes indokolása

43. Az alábbiakban részletesen bemutatjuk, hogy az üzletrész tulajdonnak minősül, az üzletrész elidegenítésének ellehetetlenülése és a gazdasági társaság értékvesztése pedig e tulajdon korlátozása illetve sérelme, ami a használatbavételi engedélyezés elhúzóásával következett be. Bemutatjuk, továbbá, hogy a használatbavételi engedély

elmaradása a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog megszegésével született, és az ezzel szemben az Alaptörvény XXIV. cikke (2) bekezdése szerint nyitva álló jogorvoslati lehetőségtől a bíróságok a tételes jogi előírásokkal alá nem támasztható ún. „látszatkar” elmélete fosztották meg a társaság kizárólagos és egyedüli tagjának jogérvényesítését.

A. A használatbavételi engedély elmaradása, önmagában korlátozta az Alaptörvény értelmében tulajdonnak minősülő vagyoni jog élvezetét

1. Az [REDACTED] fennálló üzletrész tulajdon

44. Az Alaptörvény XIII. cikke szerinti tulajdon fogalmát több alkotmánybírói határozat is értelmezte. Eszerint „[a] tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői”.⁵ Az Alaptörvény tulajdonhoz való jogként azokat a törvények által meghatározott jogosítványokat védi, amelyek funkciója az egyén autonómiájának védelme,⁶ így pl. tulajdonosi várományokat is,⁷ különösen akkor, amikor a várományok az érdekeltek ellenszolgáltatásán alapulnak.⁸
45. Az Emberi Jogok Európai Bíróság is szélesen értelmezi az EEJE első kiegészítő jegyzőkönyve szerinti tulajdon fogalmát,⁹ és azt nem korlátozza csupán dolgokon fennálló klasszikus tulajdonra, hanem ezzel egyenértékűnek tartja a vagyoni értéket képviselő jogokat is,¹⁰ így részvényeket is,¹¹ egy telken fennálló dologi jellegű jogokat, zálogot, kötelezettséget biztosító dologi jogokat, a dolog használatának jogát is, így vételi, bérleti, építési vagy vadászati jogot is.¹² Sőt követelések, fizetési igények és várományok is a tulajdon fogalmába tartoznak,¹³ ha azoknak az állami jog alapján megfelelő alappal bírnak.¹⁴
46. Jelen esetben is egy ilyen helyzetről van szó: az építési engedéllyel megindított folyamat vége a használatba vételi engedélyezés, ami teljessé teszi az építménnyel való rendelkezés jogszerű lehetőségeit, a használatba vétel perfektuálja az építményt, hiszen a dolog hasznosítása vagy a dolog hasznainak szedése egy műszaki építmény esetén csak használatba vételi engedély esetén lehetséges. Az építőnek a jogbiztonság és az ebből fakadó bizalomvédelem alapján várománya van a használatba vételi engedély

⁵ 25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55], 3050/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [19]

⁶ 64/1993. (XII. 22.) AB határozat

⁷ 15/2014. (V. 13.) AB határozat, például: 10/2001. (IV. 12.) AB határozat, ABH 2001, 123; 3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [64]–[65]; 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]; 3/2020. (I. 3.) AB határozat, Indokolás [79]

⁸ 3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [66]

⁹ Jens Meyer-Ladewig/Stefan von Raumer Zusatzprotokoll zur EMRK Art. 1, mss. 11-24, in: Meyer-Ladewig/Nettesheim/von Raumer: Europäische Menschenrechtskonvention (Nomos, 2017).

¹⁰ EJEB Gasus Dosier kontra Hollandia, App. No. 15375/89, Indokolás 53. pont.

¹¹ EJEB Freitag kontra Németország, App. No. 71440/01, Indokolás 51. pont.

¹² EJEB Chassagnou kontra Franciaország, App. No. 25088/94, Indokolás 74. pont.

¹³ EJEB Lenz kontra Németország, App. No. 40862/98.

¹⁴ EJEB Draon kontra Franciaország App. No. 1513/03, Indokolás 68. pont.

kiadására. Ekkor válik tejjé az Alaptörvény M) cikke szerint is védett értékteremtő munkán alapuló erőfeszítésének gyümölcse.

47. Ezt az önmagában is legitim várományt tovább erősítette, hogy az állam alteregója, az országos közúthálózat közútkezelői feladatait állami monopólium formájában jogszabályi felhatalmazás alapján ellátó Állami Autópálya-kezelő Zrt. szerződésileg vállalta, hogy az érintett optikai hálózat kiépítése és üzemeltetése kapcsán együttműködik az Indítványozóval.
48. Az Indítványozó befektetése ezen túlmenően a Magyar Népköztársaság és az Osztrák Köztársaság között Budapesten, 1988. évi május hó 26. napján aláírt, a beruházások elősegítéséről és védelméről szóló Megállapodás (a továbbiakban: **Befektetés-védelmi Egyezmény**) rendelkezéseit is, ugyanis a felperesnek az [REDAKT] fennálló üzletrésze, mint beruházása az Egyezmény hatálya alá tartozik. Az Egyezményt a 12/1990. (VII. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: **Korm. Rendelet**) hirdette ki Magyarországon. Az Egyezmény 1. cikk (1) bekezdés b) pontja alapján az Egyezmény szempontjából

„a „beruházás” kifejezés magában foglal mindenfajta önálló kereső tevékenység gyakorlására szolgáló vagyonértéket, különösen, de nem kizárólag: [...] a vállalkozásokban való részesedési jogokat és az érdekeltség más fajtáit;

Az Egyezmény 1. cikk (2) bekezdés b) pontja szerint a „beruházó” kifejezés alatt érteni kell

„minden jogi személyt, szervezetet, vagy egyesülést, akár van jogi személyisége, akár nincs, amely az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint törvényesen jött létre, ennek a Szerződő Félnek a területén van székhelye és, amely a másik Szerződő Fél területén beruházást végez”.

49. A fenti meghatározások alapján egyértelműen megállapítható, hogy az osztrák székhelyű Indítványozó megfelel az Egyezmény szerinti „beruházó” fogalmának, míg az Indítványozónak az [REDAKT] fennálló üzletrésze a Befektetés-védelmi Egyezmény szerinti „beruházás”-nak, és ennél fogva az Alaptörvény XIII. cikke szerinti tulajdoni védelmet élvező jogosultságnak minősül. Különösen ez a helyzet arra tekintettel, hogy az [REDAKT] egyszemélyes Kft-ként működött, annak egyetlen tagja a [REDAKT] amelynek jogai és felelőssége is eltér egy egyszerű üzletréstől, és a gazdasági társaságokra irányadó szabályok alapján a klasszikus tulajdonoséhoz közelítenek.

B. A használatbavételi engedély elmaradása a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog megszegésével született

50. Az Indítványozó a magyar állam alteregójával, az országos közúthálózat közútkezelői feladatait állami monopólium formájában ellátó Állami Autópálya-kezelővel szerződött az optikai hálózat kiépítésére, amelyben a magyar államot megtestesítő ÁAK vállalta, hogy az érintett optikai hálózat kiépítése és üzemeltetése kapcsán együttműködik az Indítványozóval. Ezt a szerződésben vállalt együttműködési kötelezettséget megszegve többszörösen is igyekezett a használatbavételi engedély kiadását megakasztani, azt elnehezíteni.

51. Ez akkor is az államnak betudható cselekmény, ha az ÁAK magánjogi formában működik. Ennek egyrészt az az oka, hogy az ÁAK monopóliuma jogszabállyal jött létre, vagyis az üzleti tevékenységének az alapja a jogszabályi felhatalmazás, és ennél fogva helyzete nem hasonlítható a magánjogi szervezetekéhez. Az Európai Bíróság is ilyen tág módon értelmezi az állam fogalmát, és az állam fogalmába sorolja a jogi formától függetlenül, mindazon szervezeteket és intézményeket, „amelyek az állam felügyelete vagy ellenőrzése alá tartoznak, illetőleg amelyek túlzott mértékű hatalommal rendelkeznek azokhoz képest, amelyek a magánszemélyek közötti kapcsolatokban alkalmazható szabályokból következnek”.¹⁵ Ezen túlmenően az Alaptörvény szellemiségének mondana ellent, ha az állam szabadulni tudna alaptörvényi kötelezettségei alól (amelynek védelme az állam elsőrendű kötelezettsége az Alaptörvény I. cikk (1) bek. alapján) pusztán az által, hogy magánjogi úton látja el feladatait.
52. A Kúria végzése folytán megismételt eljárásban a **Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság** 2014. február 27-én kelt ítéletében (I/9 számú melléklet) rögzítette, hogy a használatba-vételi engedély kiadásának elmaradása jogellenes volt. A használatba vételi engedély kiadásának halogatása, elnehezítése önmagában is a tulajdonjog sérelmével jár, mert korlátozza az optikai hálózat üzemeltethetőségét, és ezen keresztül a tulajdon feletti rendelkezési jogot mint a tulajdonhoz való joghoz tartozó részjogosítvány gyakorlását, ami önmagában is eredményezhet alaptörvénysértést.¹⁶ A használatba vételi engedély elmaradása nem csak az optikai hálózat üzemeltethetőségét korlátozta, szükségtelenül, hanem az e hálózat üzemeltetésére létrejött vállalkozás, az [REDACTED] értékét is.
53. Ezen túlmenően a tulajdonjoggal összefüggésben sérült a tisztességes ügyintézéshez való jog is. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt követelmény alapvetően a hatóságokkal szemben rögzíti, hogy részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék az ügyeket, vagyis a hatósági jogalkalmazással szemben támaszt alkotmányos feltételeket, mi kiterjed a hatósági eljárás időbeli dimenziójára is.¹⁷ Erre alkotmányjogi panasz akkor alapítható, ha a sérelmesnek vélt bírósági eljárás közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt zajlott,¹⁸ amely feltétel a jelen esetben teljesült, a vitatott hatósági eljárást a bíróságok felülvizsgálták, és megállapították, hogy azok „súlyosan sértették a jogbiztonságnak a Ket. 1. § (2) – (3)-ében foglaltakkal is védeni kívánt elveit”.¹⁹
54. Jelen esetben az állam szervei mondván csinált indokokkal és korábban a Megállapodásban vállalt kötelezettségeinek ellentmondva akadályozták a használatba vételi engedély kiadását, és a magánjogi, vagyonkezelői jogot gyakorló állam a felségjogokat gyakorló államhoz történő folyamatos fellebbezései illetve az állami hatóságok ellentmondó és inkonzekvens gyakorlata évekre elakasztották ezt a folyamatot, ami az engedélyezésnek a hatóságok közötti ide-oda tologatásához vezetett. Ez a Kúria határozatából és az annak nyomán megismételt eljárásban hozott ítéletből is kiviláglóan egyértelműen jogellenes magatartás volt.
55. Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése deklarálja a hatóság kártérítési kötelezettségét jogellenes károkozás esetén.²⁰ A kártérítésre való konkrét jogosultság előfeltételét, tehát a felróható és jogellenes cselekményt a konkrét esetben a bíróságok megállapították,²¹ és

¹⁵ EUB C-188/89. sz. ügy, A. Foster és társai kontra British Gas plc, 18. pont.

¹⁶ 3150/2013. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [16]; 3232/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [11]

¹⁷ 3/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [71]–[77]; 17/2015. (VI. 5.) AB határozat Indokolás [108]

¹⁸ 7/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [30]–[31]

¹⁹ Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítélete [3.K.31871/2013/11.] (I/9. sz. melléklet).

²⁰ 3218/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [26]

²¹ A Kúria mint felülvizsgáló bíróság 2013. május 15-én kelt, Kfv.II.37.694/2012/6 végzése (I/8. sz. melléklet) folytán megismételt eljárásban a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2014. február 27-én kelt, 3.K.31871/2013/11. számú ítélete (I/9. sz. melléklet).

az eset körülményei alapján az is világos, hogy mindezek a cselekmények évekkel húztak el a használatba vételi engedély kiadását, ami súlyos és kirívó módon sértette meg az ésszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jogot, és ezzel együtt a tulajdonhoz való jogot is, mégpedig kettős értelemben. Közvetlenül korlátozza a használatbavételi engedélyért folyamodó társaság tulajdonjogát, és – tekintettel arra, hogy az érintett társaság lényegében egy meghatározott befektetés realizálására létrejött céltársaság volt – a céltársaságba befektető tagok tulajdonát is, mivel korlátozta a befektetés realizálhatóságát és a befektetés tárgyával (a projektcéggel) való rendelkezés lehetőségét.

56. Ennek összefüggésében utal az Indítványozó arra is, hogy az ÁAK tisztában volt az optikai kábelek kiépítésével és üzemeltetésével összefüggésben szerződések tartalmával és azzal, hogy a megtérülés meghatározott időtartamú üzemeltetéstől függ. Ezért a használatba vételi engedély kiadásának elhúzódása egy kisajátítással egyenértékű intézkedésnek tekintendő. Formálisan ugyan az [REDACTED] és ezen keresztül annak kizárólagos tagjaként az Indítványozó tulajdonát nem sajátították ki, de a rendelkezést és a hasznosítást olyannyira megnehezítették, hogy azzal a befektetés gazdasági alapját ásták alá (*indirect, creeping, de facto expropriations*),²² és ezzel a tulajdonosi pozíció lényegét, az autonóm gazdasági döntés lehetőségét szüntették meg. Ezzel összefüggésben utal az Indítványozó arra is, hogy **Befektetés-védelmi Egyezmény 1. cikk (4) bekezdése** meghatározza a kisajátítás fogalmát, amely szerint „a „kisajátítás” kifejezés magában foglalja az államosítást vagy az azonos következményekkel járó más intézkedést.” (kiemelés tőlünk). Az azonos hatású intézkedés azt jelenti, hogy az állami szervek formálisan ugyan nem szüntetik meg a tulajdonosi pozíciót, de olyan helyzetbe hozzák az érintett befektetőt, hogy a befektetése gazdaságilag már értelmét veszíti.

57. A tulajdonnak a tisztességes hatósági eljárás során elszenvedett korlátozása miatt a befektető, a céltársaság tagja, az üzletrészének értékcsökkenése miatt az Alaptörvény XXIV. cikke (2) bekezdésével, valamint a **Befektetés-védelmi Egyezmény** rendelkezéseivel összhangban kártérítési keresetet indított. Ezt ugyanakkor a bíróságok jog- és alkotmányellenesen elutasították.

C. A kártérítési eljárás során elkövetett eljárásjogi hibák folytán megsérült az Indítványozó hatékony és tisztességes jogorvoslati joghoz való joga

58. Az eljáró bíróságok az Indítványozó keresetét az ún. látszatkár elméletre alapítva utasították el, és arra hivatkoztak, hogy a tag és a társaság *elkülönült jogalanyisága „fogalmilag kizárja, hogy a tag a társasági vagyon károsodása miatt a társasági részesedés értékcsökkenése címén ugyanazt a kárt – deliktuális jogcímen – érvényesítse”*.²³

3.1. A látszatkár elmélete Alaptörvénybe ütköző módon korlátozza a gazdasági társaság tagjának a társasági részesedés értékcsökkenése címén a nála felmerült kárt való érvényesíthetőségét

59. A látszatkár elmélete a Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégiumának 2/2005. (VI.17.) kollégiumi ajánlására vezethető vissza, amely azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy a társasági vagyon értékvesztése miatt bekövetkező társasági részesedés értékcsökkenése címén fellephet-e a tag a károkozó személlyel szemben. E szerint, ha harmadik személy a gazdasági társaságnak szerződésszegéssel vagy más magatartással a társasági vagyon terhére hátrányt okoz, a társasági vagyon értékvesztése miatt a gazdasági társaság tagja

²² Christan Tietje (szerk): Internationales Wirtschaftsrecht (Berlin: De Gruyter, 2017), 423. oldal

²³ Másodfokú Ítélet 20. oldal (I/3. sz. melléklet)

nem érvényesíthet a harmadik személlyel szemben kárigényt arra hivatkozással, hogy a társasági részesedésében - amely a saját vagyonának a része - is értékvesztés (kár) következett be. A társasági részesedés értékcsökkenése ezen állásfoglalás szerint ugyanis csak formálisan valósítja meg a társasági tag magánvagyonában esett hátrányt.

60. Ez az elmélet fogalmilag abból indul ki, hogy a társaság vagyonában, értékben bekövetkező értékcsökkenés egyrészt a társaság, mint önálló jogalany kára, ugyanakkor ezzel egy időben és közvetetten a társaság tagjai üzletrészenek értékét is csökkenti. Ebből elvileg mind a társaság mind annak tagja(i) számára az a jog fakadna, hogy érvényesíthetik a társaság vagyonában bekövetkező értékcsökkenést, mint kárt, de ezt a kettős jogérvényesítést el kell kerülni és ezért a társaság tagjának kártérítési igényérvényesítési lehetőségét kizárják.
61. A kártérítési igényérvényesítés jogának kizárása tehát a fentiekből egyértelműen következően egyrészt a hatékony jogorvoslathoz való jogot korlátozza, másrészt pedig, a tulajdonhoz való jogot is, hiszen a jogorvoslat maga a tulajdonban bekövetkező értékcsökkenést hivatott orvosolni, és ezért a jogorvoslat csatolmánya az anyagi jogi jogosultságnak: ha korlátozódik a jogorvoslat, korlátozódik az anyagi jog maga is. A perjog ugyan formális jog, hiszen a keresetindításhoz elegendő a jogsérelem állítása, de a pernyertességhez szükséges a materiális jog fennállta is, és ennél fogva a hatékony jogorvoslat összekapcsolódik az érvényesítendő jogosultsággal, az egyikben esett sérelem a másikra is kihat.
62. Az Alaptörvény I. cikk (3) bek. szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
63. A kártérítés kétszeres megfizetésének elkerülése ugyan legitim célnak minősíthető, ugyanakkor e cél eléréséhez nem szükséges a befektetőt teljes mértékben megfosztani a befektetésében bekövetkezett értékcsökkenés érvényesíthetőségének lehetőségétől, hanem ezt a célt el lehet érni kevésbé korlátozó módon is. A kártérítési igény kétszeres érvényesítése egy hipotetikus helyzetből indul ki, amely vagy bekövetkezik, vagy nem. Ebből következően, a kártérítési igény esetleges kétszeres megfizetését akkor kell és lehet elhárítani, ha és amennyiben ezt ténylegesen kétszeresen érvényesítik, nem pedig ab ovo kizárni a befektető igényét. Egy ezzel ellentétes jogértelmezés, amelyen a „látszatkár” elmélete is alapul, nem szükséges az elérni kívánt cél megvalósulásához. A jelen esetben a kettős igényérvényesítés nem is fenyegetett, tehát nem állt fenn az a veszélyhelyzet, amelynek elhárítására a „látszatkár” elméletet a bíróságok a Ptk. erre utaló szabályainak hiányában és ellenére kifejlesztettek. Ennek összefüggésében két további mozzanat érdemel figyelmet.
64. Egyrészt, az Indítványozó egyedüli tag, amely kapcsán a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: „új Ptk.”) 3:208 § (3) bek. is úgy rendelkezik, hogy az „egyszemélyes korlátozott felelősségű társaság tagjának felelősségére a minősített többséget biztosító befolyásra vonatkozó szabályokat megfelelően alkalmazni kell”, aminek folytán a társaság és a tag különválasztása nem érvényesül, hiszen az új Ptk. 3:324 § erre az esetre a tag közvetlen helytállási kötelezettségét írja elő.
65. Továbbá a „látszatkár” elmélete az új Ptk. elfogadása előtről származik, a Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégiumának 2/2005. (VI.17.) ajánlásán alapul. Az új Ptk. elfogadása során azonban ez se a normaszövegbe, se az indokolásba nem került be, a szó elő sem fordul sem a normaszövegben, sem az indokolásban. Ilyen körülmények között egy jogi kötőerővel nem rendelkező kollégiumi állásfoglalásról van szó, szemben az Alaptörvény

28. cikkével, amely szerint a „bírók a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuláját, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni.” (kiemelés tőlünk). Tekintettel arra, hogy a Kúria, az Ítéltábla és a Törvényszék érvelésének gerincét adja az igényérvényesítési lehetőségkorlátozása, illetve kizárása, amely, ahogy azt bemutattuk a hatékony jogorvoslatához és a tulajdonhoz való jogot is korlátozza, elvárható lett volna ezt a jogkorlátozást meggyőző érvekkel alátámasztani, és legalábbis a jogalkotó szándékát feltárni. Erre ugyanakkor nem került sor, és ez önmagában is a tisztességes eljáráshoz való, az Alaptörvény XXVIII cikkében rögzített jog sérelmét okozza, ahogy azt az Alkotmánybíróság is megállapította. Ha ugyanis „a bírósági jogértelmezés a rá vonatkozó, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyta, emiatt contra constitutionem vált önkényessé, és így az érintett felek tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is okozta”²⁴

66. Ezen túlmenően nem elhanyagolható az a körülmény sem, hogy az Ítéltábla az ügyben hozott két ítéletében a látszatkár kérdését egymásnak ellentmondóan ítélte meg. Az első jogerős ítéletében (I/10 számú melléklet) az Ítéltábla még akként foglalt állást, hogy **„[a]z elsőfokú bíróság tévedett akkor is, amikor arra a következtetésre jutott, hogy a felperesi jogelőd üzletrészenek a keresetben állított forgalmi érték csökkenése nem eredményez olyan önálló kárigényt, amit a tag érvényesíthetne, a felperes állított kára látszatkár, mivel a kereset a felperesi jogelőd saját vagyonában az üzletrész forgalmi értékének az alperesek állított károkozó magatartása miatti csökkenése folytán bekövetkezett kár megtérítésére irányul, a kereset tárgyát nem a károkozó magatartás folytán a társaság vagyonában bekövetkezett kár megtérítésére irányuló igény képezi.”** (kiemelés tőlünk)

67. Majd a Kúria hatályon kívül helyező végzését (I/11. számú mellékelt) követő megismételt eljárásban az Ítéltábla már a korábbi, ítéletében foglalt látszatkárral kapcsolatos álláspontjának teljes mértékben ellentmondva akként foglalt állást a Másodfokú Ítéletben, hogy

„[...]a perbeli esetben a felperes által állított kár jogi természetét tekintve nem minősül olyan kárnak, amely a felperes jogelődjét az [redacted] gazdasági tevékenységétől függetlenül, közvetlenül érte volna, az állított kár látszatkár”.

68. Az a körülmény, hogy ugyanaz a bírói fórum, ugyanabban az ügyben egymásnak ellentmondva bírálja el az Indítványozó által érvényesíteni kívánt kár jogi természetét, önmagában is azt mutatja, hogy az alkalmazott elmélet eléggé bizonytalan, nem követhető még ugyanazon bíróság számára sem. Nem is véletlen tehát, hogy a jogalkotó sem az új Ptk. normaszövegében, sem annak indokolásában nem tesz róla utalást, sőt ezt tudatos jogalkotói választásnak tekintendő. Sem az Ítéltábla, sem a Kúria nem adta ugyanakkor a tisztességes eljáráshoz fűződő, az Alaptörvény XXVIII. cikkében garantált jog által elvárt mértékű magyarázatát annak, hogy miért alkalmaz egy ilyen a jogalkotó által semmilyen módon el nem ismert elméletet.

Részösszefoglalás

²⁴ 23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [28] bek. Chronowski Nóra – Vincze Attila: Az Alkotmánybíróság határozata a Magyar Nemzeti Bank kiadmányozási joga ügyében. A közjogi személyek alkotmányjogi panasz, Jogesetek Magyarázata (10. évf.) 2019/1. 3-12.

69. Az eljáró bíróságok tehát az Indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésén alapuló és a Ptk. 339. és 349. §§ által konkretizált kártérítési igényét egy jogszabályi háttér és alap nélküli ún. „látszatkár” elmélet alapján utasították el, a tulajdonhoz, a hatékony jogorvoslathoz valamint a tisztességes eljáráshoz való jog szükségtelen és aránytalan korlátozását okozva.

3.2. A „látszatkár” elmélete megfosztja a külföldi befektetőt a közvetlen keresetindítástól

70. A „látszatkár” elmélete oda vezet, hogy a tagok a saját üzletrészüik értékében beálló értékvesztést nem tudják önállóan érvényesíteni. Ez igaz a külföldi tagokra is. Ez pedig oda vezet, hogy a külföldi befektető a befektetése tárgyában keletkezett vagyoni hátrányt nem tudja közvetlenül érvényesíteni, ami egyben az uniós jogba és a **Befektetés-védelmi Egyezménybe is ütközik.**
71. Ahogy azt az Indítványozó a Kúria előtti felülvizsgálati eljárásban is kifejtette, a látszatkárra alapuló bírói gyakorlat összeegyeztethetetlen az Európai Unió jog alappilléreit képező alapszabadságokkal, így különösen a letelepedés szabadságával és a tőke szabad áramlásának elvével, mert azok gyakorlását kevésbé vonzóvá teszi. Ahogy az Indítványozó a bírósági eljárás során bemutatta, a látszatkárra alapuló érvelés nem felel meg az arányosság elvének, amely megköveteli, hogy az intézkedés alkalmas legyen a jogszerűen elérni kívánt cél megvalósításának biztosítására, és ne lépje túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket.²⁵ A kártérítés kétszeres megfizetésének elkerülése ugyan legitim célnak minősíthető, ugyanakkor e cél eléréséhez nem szükséges a külföldi befektetőt megfosztani a befektetésében bekövetkezett értékcsökkenés érvényesíthetőségének lehetőségétől, hanem ezt a célt el lehet érni az Európai Unió alapszabadságait kevésbé korlátozó módon is. A kártérítési igény kétszeres érvényesítése egy hipotetikus helyzetből indul ki, amely vagy bekövetkezik, vagy nem. Ebből következően, a kártérítési igény esetleges kétszeres megfizetését akkor kell és lehet elhárítani, ha és amennyiben ezt ténylegesen kétszeresen érvényesítik, nem pedig ab ovo kizárni a befektető igényét. Egy ezzel ellentétes jogértelmezés, amelyen a „látszatkár” elmélete is alapul, nem szükséges az elérni kívánt cél megvalósulásához.
72. Erre tekintettel az Indítványozó előzetes döntéshozatalt is kezdeményezett, aminek a Kúria annak ellenére nem tett eleget, hogy az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése értelmében végső fokon eljáró bíróságnak tekintendő.
73. A Kúria álláspontja szerint ugyanakkor a jelen ügyben alkalmazandó nemzeti szabályozás az uniós jog hatálya alá nem tartozó helyzetekről van szó, és ezért nem tartotta alkalmazandónak az EU Alapjogi Chartáját sem. Tette a Kúria mindezt annak ellenére, hogy az Indítványozó osztrák székhelyű társaságként, az uniós jog által biztosított alapszabadságok kedvezményezettje, és tette ezt úgy, hogy az Indítványozót a határon átnyúló elem tekintetében nem nyilatkoztatta, és ezzel **nem tett eleget a tényállás felderítésére irányuló kötelezettségének, ezzel pedig az érvelése önkényesnek minősül.**

²⁵ Lásd ebben az értelemben a C-543/08. sz. Bizottság kontra Portugália ügyben 2010. november 11-én hozott ítélet 83. pontját. Lásd ebben az értelemben a C-379/08 és C-380/08 sz. Raffinerie Mediterranée (ERG) és társai ügyben 2010. március 9-én hozott ítélet (EU:C:2010:127), 86. pontját; a C-210/10 sz. Urbán Márton kontra a Vám- és Pénzügyőrség Észak-alföldi Regionális Parancsnoksága ügyben 2012. február 9-én hozott ítélet (EU:C:2012:64), 24. pontját; a C-418/11 sz. Textdata Software ügyben 2013. szeptember 26-án hozott ítélet (EU:C:2013:588), 52. pontját.

74. Az Indítványozó továbbá a **Befektetés-védelmi Egyezmény szerinti befektetőnek tekintendő**, az [REDACTED] fennálló üzletrésze pedig befektetésnek. Az elhúzódo használatbavételi engedélyezés következtében a hasznosítás elnehezedett, ami a Befektetés-védelmi Egyezmény 1. cikk (4) bekezdése szerinti az államosítással azonos következményekkel járó más intézkedésnek tekintendő (*indirect, creeping, de facto expropriations*).²⁶ Ebben az esetben az Egyezmény szerint a befektetőt megfelelő jogvédelem illeti meg. Ahogyan a Beruházási Viták Rendezésének Nemzetközi Központja (*International Centre for Settlement of Investment Disputes*) pontosan egy Magyarországgal kapcsolatos ügyben megállapította a befektető számára kell elérhetőnek kell lennie a jogvédelemnek:

„Some basic legal mechanisms, such as reasonable advance notice, a fair hearing and an unbiased and impartial adjudicator to assess the actions in dispute, are expected to be readily available and **accessible to the investor** to make such legal procedure meaningful. In general, the legal procedure must be of a nature to grant an **affected investor a reasonable chance within a reasonable time to claim its legitimate rights and have its claims heard**. If no legal procedure of such nature exists at all, the argument that “the actions are taken under due process of law” rings hollow”. (kiemelés tőlünk)²⁷

75. Amikor az állami bíróságok, mint a Magyar Állam szervei a látszatkár elméletre, azaz egy, pusztán a bírósági gyakorlat által kimunkált, és még a bírósági gyakorlatban sem egységesen alkalmazott, tételes jogi rendelkezés nélküli elméletre hivatkozással utasították el a felperes, mint osztrák beruházó kártérítési igényét, a felperest megfosztották attól a **Befektetés-védelmi Egyezményben** szereplő jogától, hogy beruházásának *de facto* államosítása miatt megfelelő összegű kártalanítást kapjon.

76. Tekintettel arra, hogy az **Befektetés-védelmi Egyezmény** megsértésére is figyelemmel kellett volna lenni, a magyar jogszabályokat a **Befektetés-védelmi Egyezménnyel** konform módon kellett volna értelmezni, ugyanis az Európai Bíróság Achmea²⁸ ügyben született határozata óta a tagállami bíróságok jelentik az egyetlen olyan fórumot, ahol a tagállamok közötti (ún. intra-EU) kétoldalú beruházás-védelmi egyezmény megsértéséből származó igények elbírálhatóak.

77. A Befektetés-védelmi Egyezmény ugyan „A beruházási viták rendezése” című 8. cikkében választottbírói eljárás lefolytatását írja elő, az Európai Bíróság az Achmea ügyben ugyanakkor rögzítette, hogy

„[a]z EUMSZ 267. és EUMSZ 344. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal **ellentétes a tagállamok között létrejött nemzetközi megállapodásban szereplő, a Holland Királyság és a Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság között a beruházások elősegítéséről és kölcsönös védelméről szóló megállapodás 8. cikkéhez hasonló olyan rendelkezés, amelynek értelmében e tagállamok egyikének beruházója a másik tagállamban létesített beruházásokra vonatkozó vita esetén ezen utóbbi tagállammal szemben választottbírói eljárás előtt indíthat eljárást, amely bíróság hatáskörét e tagállam köteles elfogadni.**” (kiemelés tőlünk)

78. Következésképpen, az EU-n belüli kétoldalú beruházás-védelmi egyezményekben kikötött választottbírói eljárás lefolytatása az EU jog alapvető rendelkezéseit sérti, így egy ilyen egyezményből származó jogvita nem utalható választottbírói eljárás elé. Figyelemmel arra,

²⁶ Christan Tietje (szerk): Internationales Wirtschaftsrecht (Berlin: De Gruyter, 2017), 423. oldal

²⁷ ADC Affiliate Limited and ADC & ADMC Management Limited v Republic of Hungary ICSID Case No ARB/03/16, Award 2.10.2006, para 435.

²⁸ C-284/16 sz. Szlovákia kontra Achmea BV. ügyben 2018. március 6-án hozott ítélet.

hogy a választottbírói út, mint a tagállami bírói eljárásához képest alternatív vitarendezési mechanizmus az *Achmea* ítélet óta nem vehető igénybe, az egyetlen fórum, amely jogosult és egyben köteles is az intra-EU beruházás-védelmi egyezményekből származó igényeket olyan módon elbírálni, hogy az megvalósítsa a külföldi befektetőt kedvezményező egyenlő, igazságos és méltányos elbírálás szabályozási tartalmát: a tagállami bíróság.

79. A Kúria ebben a helyzetben **két lehetséges tartalmú döntést hozhatott volna (*tertium non datur*):** ha meggyőződött arról, hogy az uniós jog helyes alkalmazása a CILFIT ítéletben foglaltak szerint²⁹ olyannyira nyilvánvaló, hogy a felvetett kérdés megoldása minden ésszerű kétséget kizár, akkor erről számot kellett volna adnia az ítéletében, és miután bemutatja az Európai Bíróság eddigi gyakorlatát **kellő alapossággal**,³⁰ **értékelnie kellett volna ítéletében a gyakorlatnak az adott ügyre vonatkozó követelményeit.** Az Európai Bíróság gyakorlatának elemzése nélkül ugyanis **az előzetes kérdés előterjesztésének elutasítása önkényes.** Ebben az összefüggésben emlékeztet az Indítványozó arra, hogy „Cilfit és társai ítélet **fokozott indokolási kötelezettséggel** terheli a végső fokon eljáró nemzeti bíróságokat, amennyiben eltekintenek attól, hogy kérdést tegyenek fel a Bíróságnak”.³¹
80. Az uniós jog alapján tehát az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése szerinti kötelezettség alapján az „olyan nemzeti bíróságnak, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, – ha uniós jogi kérdés merül fel előtte – eleget kell tennie azon kötelezettségének, hogy a Bírósághoz forduljon, kivéve ha megállapította, hogy a felmerült kérdés nem releváns, vagy hogy a szóban forgó uniós jogi rendelkezést a Bíróság már értelmezte, vagy hogy az uniós jog helyes alkalmazása **olyan nyilvánvaló, hogy minden ésszerű kétséget kizár.** E helyzet fennállását az uniós jog jellemzőire, értelmezésének sajátos nehézségeire és **az Európai Unión belüli ítélkezési gyakorlat eltéréseinek kockázatára figyelemmel kell értékelni.**”
81. Ugyanezt erősítette meg **Az Emberi Jogok Európai Bírósága is, amely szerint az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló mechanizmus igénybevételének önkényes elutasítása sértheti az eljárás tisztességességét.**³² Ez különösen akkor állhat fenn, ha **az elutasítást nem indokolják meg megfelelően a vonatkozó szabályokkal összhangban**,³³ és hogy **az előzetes kérdés**

²⁹ Európai Bíróság 283/81 sz. *Cilfit és társai* ügyben 1982. október 6-án hozott ítélete.

³⁰ 7/2013 (III.1) AB határozat, Indokolás [23].

³¹ Yves Bot Főtanácsnok 2015. június 11-i, a C-160/14. sz. João Filipe Ferreira da Silva e Brito és társai kontra Estado português ügyben kifejtett Indítványa, 90. pont.

³² *Ullens de Schooten és Rezabek kontra Belgium* (App. no. 3989/07 and 38353/07); megerősítette *Vergauwen és mások kontra Belgium* (App. no. 4832/04); *Dhahbi kontra Olaszország* (App. no. 17120/09). Az irodalomból ld. *Matthias Pechstein/Niklas Görlitz*: Art. 267 AEUV, msz 78. in *Pechstein/Nowak/Häde: Frankfurter Kommentar EUV/AEUV/GRC* (Tübingen, 2017).

³³ *Ullens de Schooten és Rezabek kontra Belgium* (App. no. 3989/07 and 38353/07), para. 60-62. „Article 6 § 1 thus imposes, in this context, **an obligation on domestic courts to give reasons, in the light of the applicable law, for any decisions in which they refuse to refer a preliminary question, especially where the applicable law allows for such a refusal only on an exceptional basis [...]** 62. In the specific context of the third paragraph of Article 234 of the Treaty establishing the European Community (Article 267 of the Treaty on the Functioning of the European Union), this means that **national courts against whose decisions there is no remedy under national law, which refuse to refer to the Court of Justice a preliminary question on the interpretation of Community law that has been raised before them, are obliged to give reasons for their refusal in the light of the exceptions provided for in the case-law of the Court of Justice.** They will thus be required, in accordance with the above-mentioned *Cilfit* case-law, to indicate the reasons why they have found that the question is irrelevant, that the European Union law provision in question has already been interpreted by the Court of Justice, or that the correct application of Community law is so obvious as to leave no scope for any reasonable doubt.”

Dhahbi kontra Olaszország (App. no. 17120/09), para 31. „The Court points out that in the case of *Vergauwen and Others v. Belgium* ((dec.), no. 4832/04, §§ 89-90, 10 April 2012) it set forth the following principles:

előterjesztésének elutasítása ne legyen önkényes,³⁴ az elutasítást az eljáró bíróság kellő részletességgel indokolja meg.

82. Tekintettel arra, hogy az Achmea-ügyben jelen eljárással párhuzamosan született döntés, és ennél fogva kiforratlan, hogy ebből milyen pontos követelmények fakadnak ebből az ítéletből, a Kúria azon kurta és minden részletes elemzést nélkülöző kijelentése, hogy „nem alkalmazható a felperes előkészítő iratában hivatkozott EUB C- 284/16. számú ítélet”³⁵ semmilyen formában nem tesz eleget a CILFIT ítéletben foglaltaknak, az önkényes, hiszen mindenféle indokolást nélkülöz.
83. Ebből fakadóan, csak a második alternatíva képzelhető el, mégpedig az, hogy a Kúriának mint végső fokon eljáró bíróságnak **eleget kellett volna, tennie** az EUMSZ 267. cikk (3) cikkében foglalt **kötelezettségének**,³⁶ és a kérdést **elő kellett volna terjesztenie az Európai Bírósághoz** mint a magyar Alkotmánybíróság által is törvényes bírónak elismert fórumhoz³⁷ majd a kapott válaszoknak megfelelően elbírálni az Indítványozó kérelmét.
84. Az Indítványozó emlékeztet arra, hogy az uniós jog az Alaptörvényben foglalt alkotmányos parancs alapján kötelezően alkalmazandó jogszabályösszesség,³⁸ amely alkalmazási elsőbbséggel bír a hazai jogalkotó által alkotott belső joggal szemben.³⁹ Ebből következően az uniós jog előírásai jogszabályoknak tekintendők. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor kimondta, hogy „[a]z a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel.”⁴⁰
85. Ennél fogva, ha a bíróságok egy uniós jog által érintett kérdésben nem terjesztik elő a kérdést előzetes döntéshozatalra, akkor lényegében kiüresítik a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jognak (Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés) az uniós tagságból fakadó követelmények fényében értelmezett (Alaptörvény E) cikk) számos aspektusát, és ezen keresztül az Alaptörvénynek a jogértelmezésre irányadó 28. cikkelyének rendelkezéseit is. Mivel az Alaptörvény 28. cikke kimondja, hogy a „bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik”, a bíróságok kötelesek az Alaptörvény E) cikke szerinti, Magyarország uniós tagságából fakadó követelményeket is figyelembe venni.

– Article 6 § 1 requires the domestic courts to give reasons, in the light of the applicable law, for any decision refusing to refer a question for a preliminary ruling;

– when the Court hears a complaint alleging a violation of Article 6 § 1 on this basis, its task consists in ensuring that the impugned refusal has been duly accompanied by such reasoning;

– whilst this verification has to be made thoroughly, it is not for the Court to examine any errors that might have been committed by the domestic courts in interpreting or applying the relevant law;

– in the specific context of the third paragraph of Article 234 of the Treaty establishing the European Community (current Article 267 of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU)), this means that national courts against whose decisions there is no judicial remedy under national law, and which refuse to request a preliminary ruling from the CJEU on a question raised before them concerning the interpretation of European Union law, are required to give reasons for such refusal in the light of the exceptions provided for by the case-law of the CJEU. They must therefore indicate the reasons why they have found that the question is irrelevant, that the European Union law provision in question has already been interpreted by the CJEU, or that the correct application of EU law is so obvious as to leave no scope for any reasonable doubt”.

³⁴ *Canela Santiago kontra Spanyolország* (App. no. 60350/00).

³⁵ Kúria ítélete, Indokolás [59].

³⁶ Ahogy a német Szövetségi Alkotmánybíróság többször kifejtette, az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése alapján a nemzeti bíróságok hivatalból kötelesek az Európai Bíróság eljárását kezdeményezni (ld. BVerfGE 82, 159 [192-193]; BVerfGE 128, 157 [187]; BVerfGE 129, 78 [105]; BVerfGE 135, 155 [230]); és ha egy nemzeti bíróság nem teljesíti ez irányú kötelezettségét, megállapítható a törvényes bíróhoz való jog megsértése (ld. BVerfGE 73, 339; BVerfGE 126, 286; BVerfGE 135, 155).

³⁷ Az Alkotmánybíróság a IV/1051/2019. ügyszámú, 2020. november 10-i keltezésű határozata Indokolásának [26]. pontja (a határozatot még hivatalos lapban nem tették közzé).

³⁸ 2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [20]

³⁹ 2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [21]

⁴⁰ 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [23], megerősítve 23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [28].

Ennél fogva az uniós jog követelményeivel konform jogértelmezés egyben része az Alaptörvény 28. cikkének, és ezen keresztül az Alaptörvény XXVIII. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz és hatékony jogvédelemhez való jognak is. **Felhívjuk a Tisztelt Alkotmánybíróság figyelmét arra, hogy ezt az alapjogi sérelmet okozó eljárásjogi hibát saját hatáskörében is orvosolni tudja az EUMSZ 267. cikke szerinti előzetes döntéshozatali kérelem előterjesztésével.** Erre tekintettel kérjük a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a Kúria előtti eljárásban releváns kérdések tárgyában immár maga terjesszen elő előzetes döntéshozatalra irányuló indítványt az Európai Unió Bíróságánál.

IV. Ideiglenes intézkedés elrendelése iránti kérelem

86. Az Indítványozó kéri továbbá az első fokon eljáró **Fővárosi Törvényszéket**, hogy az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján a Kúriának – mint felülvizsgálati bíróságnak – **a Kúria ítéletének végrehajtását a perköltségek tekintetében az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig függessze fel.** Ennek hiányában kéri, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján hívja fel a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére a bíróságot.
87. Az Abtv. szerint a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésének három **diszjunktív** esetben van helye, vagy a) az alkotmánybírósági eljárás várható tartamára vagy a **várható döntésre tekintettel**, vagy b) **súlyos** és helyrehozhatatlan kár vagy **hátrány elkerülése** érdekében, vagy c) más fontos okból.
88. A jogorvoslathoz való jog tényleges érvényesüléséhez szükséges a "jogorvoslás" lehetősége, vagyis az, hogy a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. A jogsérelem orvosolhatósága érdekében a jogorvoslatot a határozat végrehajtását megelőzően kell biztosítani. Ennek biztosítása érdekében kérjük elsősorban a Fővárosi Törvényszéket, másodsorban az Alkotmánybíróságot, hogy rendelje el az alkotmányjogi panasszal támadott határozat végrehajtásának felfüggesztését.
89. Az ideiglenes intézkedés általános célja, hogy az eljárás folyamán bekövetkező események és cselekmények miatt a bírói ítéletben foglaltakat tényleges végrehajtását ne akadályozzák, és ennek érdekében az eljárással összefüggő kockázatokat a jogrend a tisztességes eljáráshoz való joggal összhangban ossza meg a peres felek között.
90. A részletes indokolásban előadott érveinkre tekintettel az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletek kirívó és egyértelmű módon sértették meg az Indítványozónak a tulajdonhoz (Alaptörvény XIII. cikk), tisztességes hatósági eljáráshoz (alaptörvény XXIV. cikk), a tisztességes eljáráshoz és hatékony jogorvoslathoz (Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bek.) fűződő jogát, és ezért nyilvánvaló, hogy **az ítélet megsemmisítése várható**, és ennél fogva az Abtv. 61. (1) bekezdés a) pontja alapján az ítélet végrehajtása a felfüggesztésének van helye.

* * *

91. A fent kifejtett részletes indokolás alapján kérjük, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság semmisítse meg a Fővárosi Törvényszék 34.G.42.212/2015/181. számú ítéletét („Elsőfokú Ítélet”) *valamint* a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.601/2019/16. számú ítéletét („Másodfokú Ítélet”) *továbbá* a Kúria Gfv.VII.30.135/2020/12. számú ítéletét („Kúria Ítélete”) **mivel ezek**

sértik az Indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikke szerint tulajdonhoz való jogát, és ezzel összefüggésben az Alaptörvény XXIV. cikke szerinti tisztességes ügyintézéshez és kártérítéshez valamint ezekkel összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által védett tisztességes eljáráshoz, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti hatékony jogorvoslathoz fűződő jogát, és ezért azok **alaptörvény-ellenesek**.

Budapest, 2020. december 21.

Tisztelettel:

Dr. Varga István

az Indítványozó képviselőjében

Mellékletek:

